

KLAP-job til førtidspensionister

Evaluering af samarbejdet med jobcentre
Hovedrapport

Job til førtidspensionister

Juni 2017 · Jesper Pedersen

Indhold

1	Indledning og formål.....	3
2	Opsummering.....	4
	2.1 Indsatsen for førtidspensionister i job.....	4
	2.2 Det fremtidige samarbejde om førtidspensionister.....	5
3	Jobcentrenes indsats	6
	3.1 Prioritering af indsatsen.....	6
	3.2 Oversigt over jobcentrenes indsats.....	6
	3.3 Oplysning om muligheden for job med løntilskud.....	9
	3.4 Samarbejde med andre afdelinger	10
	3.5 Håndtering af førtidspensionisternes rettigheder.....	10
	3.5.1 Ret til samtale.....	10
	3.5.2 Ret til opfølgning.....	10
	3.5.3 Skal KLAP følge op?.....	11
	3.6 Rimelighedskravets betydning	11
4	Samarbejdet med KLAP	12
	4.1 Jobcentrenes samarbejde med KLAP	12
	4.2 Hvem finder jobbet?.....	13
	4.3 Værdien af KLAP	13
	4.4 Førtidspensionisternes løn	14
	4.5 Hvad hvis et KLAP-job koster?.....	14
5	Konkurrencen om småjob	15
6	Bilag – interviewoversigt.....	16

1. Indledning og formål

KLAP er et projekt under Landsforeningen LEV¹, som finder job til mennesker med kognitive vanskeligheder, der modtager førtidspension. Det vil sige job til mennesker, der for eksempel har kognitive vanskeligheder som konsekvens af udviklingshæmning, autisme, spasticitet, epilepsi, muskelsvind, erhvervet hjerneskade eller anden form for handicap, der gør, at de har behov for støtte til at komme ind på det ordinære arbejdsmarked.

KLAP er finansieret af satspuljemidlerne i 2009, 2011 og 2013. Der er afsat 10,0 mio. kr. til projektet for hvert af årene 2014-2017. Kommuner, virksomheder og borgere modtager indsatsen uden beregning.

Formålet med evalueringen er at afdække, hvordan KLAP samarbejder med jobcentrene, at beskrive det gode samarbejde og udarbejde scenarier for det fremtidige samarbejde med jobcentrene. Der er således ikke fokus på KLAPs indsats for målgruppen og samarbejdet med virksomhederne.

Der er gennemført 20 telefoninterviews med medarbejdere og ledere i 11 jobcentre. Kriteriet for udvælgelsen af jobcentre er, at halvdelen har et tæt samarbejde med KLAP, mens der i den anden halvdel er et mindre tæt samarbejde. Der er tale om jobcentrene Billund, Bornholm, Gribskov, Kalundborg, Middelfart, Odense, Struer, Syddjurs, Viborg, Vallensbæk og Aarhus. Jobcentrenes indsats for førtidspensionister er beskrevet, fordi den har betydning for, hvor meget og hvordan KLAP inddrages i arbejdet.

Derudover er der gennemført fokusgruppeinterviews med projektleder og KLAP-konsulenter. Udkast til rapport har været til kommentering hos de interviewede og KLAPs projektledelse.

Bemærk, at de deltagende jobcentre i undersøgelsen ikke er repræsentative for indsatsen i Danmark i den forstand, at vi ikke ved hvorvidt de resterende jobcentre i Danmark prioriterer og håndterer indsatsen for førtidspensionister, der ønsker job. Til gengæld giver interviewene et godt billede af, hvordan jobcentrene *på forskellig vis* prioriterer og håndterer indsatsen, herunder samarbejdet med KLAP. Det er Cabis vurdering, at undersøgelsen giver et dækkende billede af jobcentrenes forskellighed.

Jesper Pedersen har ansvaret for ungeområdet hos Cabi. Derudover arbejder han løbende med samarbejdet mellem jobcentre og virksomheder og har udarbejdet adskillige evalueringer og analyser af beskæftigelsesindsatsen, herunder tværgående indsatser.

¹ LEV er en privat landsdækkende forening for mennesker med udviklingshæmning, pårørende og andre interesserede – dannet i 1952. <http://www.lev.dk/om-lev>

2. Opsummering

I det følgende opsummeres undersøgelsens resultater – først hvordan jobcentrene arbejder med job til førtidspensionister, herunder hvordan KLAP involveres i samarbejdet, og endelig beskrives mulighederne for det fremtidige samarbejde om førtidspensionister.

2.1. Indsatsen for førtidspensionister i job

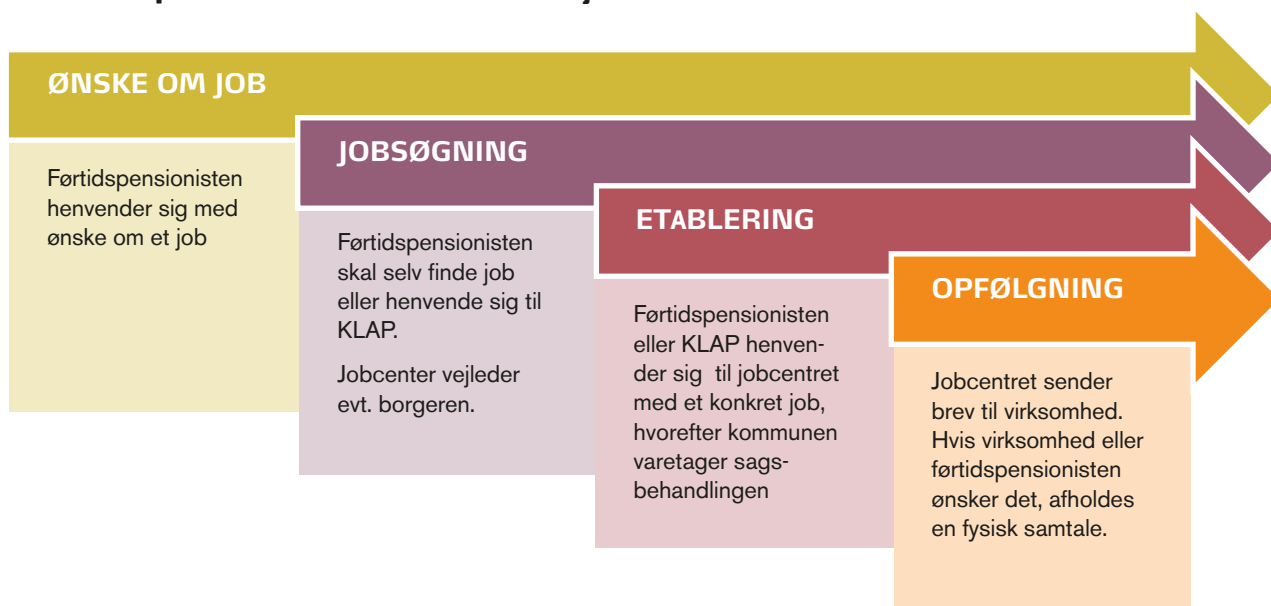
KLAP har ifølge jobcentrene fundet en niche ved at hjælpe førtidspensionister med at finde et job og være opsøgende på virksomhederne for at finde jobbene – en opgave, som som jobcentrene ikke er forpligtiget til at løse, udover at give råd og vejledning samt etablere jobbet, når det er fundet.

Jobcentrene har forskellige strategier over for førtidspensionister. Fælles for disse er, at det ikke er en kernemålgruppe, fordi førtidspensionister er sikret forsørgelse og ikke skal stå til rådighed. Indsatsen fylder meget lidt i jobcentrene, og derfor er det i flere af de interviewede jobcentre enten førtidspensionisterne selv der skal finde jobbet – eller at få hjælp af KLAP.

Nedenfor er tegnet en minimumsmodel for jobcentrenes indsats, hvori KLAP udover borgeren selv bliver den aktør, der kan hjælpe borgeren med at finde job. De jobcentre der arbejder efter denne, er samtidig de jobcentre der giver udtryk for, at de har få henvendelser.² Dog giver Jobcenter Vallensbæk udtryk for, at de gennem årene har opbygget en god tradition, så muligheden er kendt blandt borgerne og samarbejdspartnerne. KLAP varetager her alt det indledende arbejde, indtil jobbet skal etableres.

Fire af de interviewede jobcentre har udvidet indsatsen ved at gøre en aktiv indsats for at informere førtidspensionisterne og samarbejdspartnerne om muligheden for job med løntilskud og ved at hjælpe med at finde jobbet. De har opbygget en tradition, der gør, at flere førtidspensionister henvender sig om hjælp til at finde et job.

Job til førtidspensionister – minimumsmodellen for jobcentre – ”skal-indsatsen”

² Der findes ikke oversigter over antal henvendelser i jobcentrene.

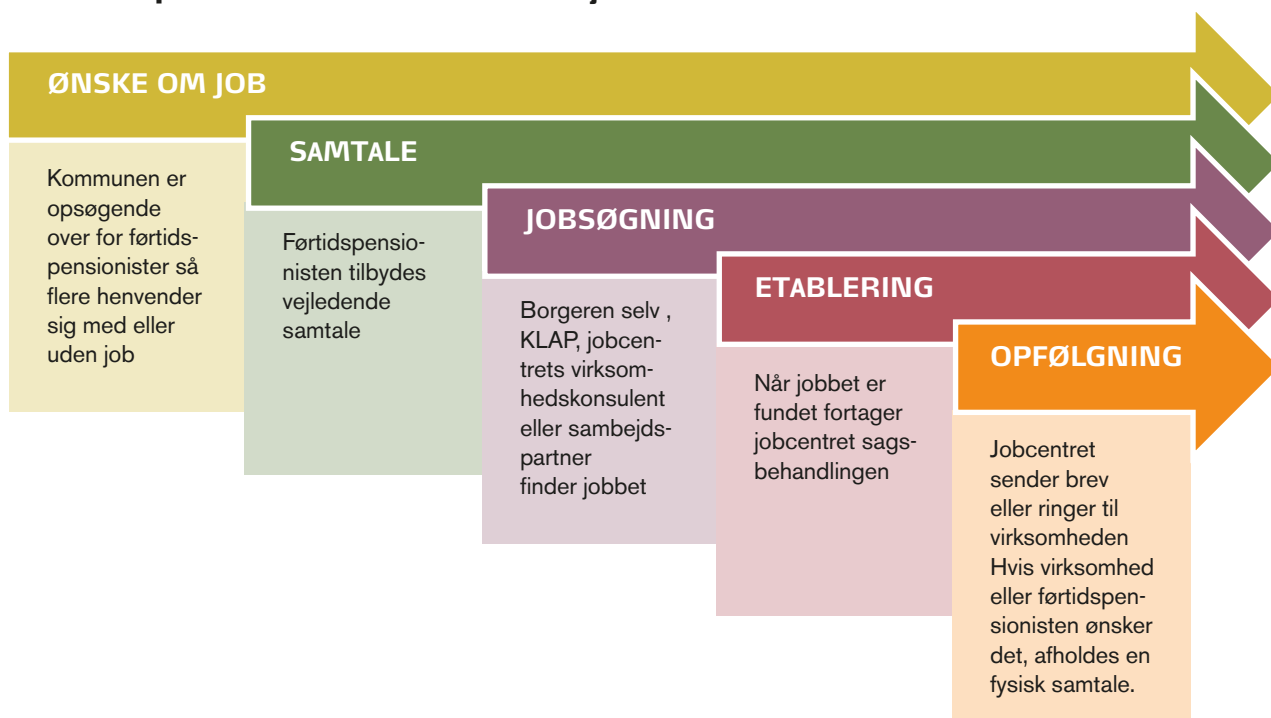
2.2. Det fremtidige samarbejde om førtidspensionister

På baggrund af evalueringen kan der peges på nogle områder, hvor KLAP kan styrke indsatsen for job til førtidspensionister:

- **Arbejd med kommunernes ildsjæle og de politiske baglande**
De jobcentre der har en aktiv indsats over for førtidspensionister og et tæt samarbejde med KLAP, har fået bygget indsatsen, enten gennem politisk prioritering eller ildsjæle blandt ledere og medarbejdere i jobcentret, socialafdelingen, handicaprådet mm.
- **Styrk det opsøgende arbejde overfor førtidspensionister**
KLAP kan understøtte det opsøgende arbejde overfor førtidspensionister, så flere ønsker hjælp til at finde job. Det opsøgende arbejde kan foregå i samarbejde med flere parter udover jobcentret, fx handicaprådet, tilbud i socialafdelingen og bostøtter.
- **Styrk den individuelle jobsøgning**
KLAP har fokus på at finde job i detailbranchens større kæder. I nogle kommuner hjælper KLAP også førtidspensionister individuelt med at søge job, og der er kommuner, der er opmærksomme på, at KLAP er gode til at arbejde med fx udviklingshæmmede. Der er således mulighed for at udvide jobporteføljen.

- **Småjobs er ikke forbeholdt førtidspensionister og fleksjobledige**
Der er ikke blot konkurrence mellem fleksjobbere og førtidspensionister. Jobcentrene er begyndt at tilbyde aktivitetsparate og andre udsatte borgere småjob. Nogle jobcentre laver kampagner over for virksomhederne på tværs af ydelsesgrupper og slår småjob op, som alle kan søge. Det kan udfordre KLAP, der kun slår job op til førtidspensionister.
- **Job til førtidspensionister må ikke koste**
Lederne i jobcentrene melder i interviewene tilbage, at de ikke vil betale for en indsats, der ikke er lovpligtig. De har rigeligt med andre målgrupper, der har brug for ekstra indsats. Samtidig er der nogle af de interviewede ledere og medarbejdere, der giver udtryk for, at det vil være rigtigt ærgerligt, hvis de ikke længere kan henvise til KLAP.
- **Kan det betale sig?**
Jobcentrene kan ikke se et økonomisk incitament til at få førtidspensionister i job. Hvis flere skal overbevises om at tilbyde førtidspensionister et job, kunne en business case være med til at synligøre den kommunaløkonomiske gevinst ved, at førtidspensionister kommer i job.
- **Opfølgning vil kunne forebygge frafald**
Personlig opfølgning efter behov prioriteres ikke i jobcentrene, fordi det er en "kan-opgave" udover det lovpligtige. Enkelte af de interviewede medarbejdere giver udtryk for, at de har mange gengangere blandt jobsøgerne, som kunne have været fastholdt i deres oprindelige job. En mulighed kunne være, at KLAP konsulenten tilbyder sig som personlig assistent eller mentor for at forebygge frafald. Hvorvidt jobcentrene skal investere i forebyggelse af frafald, vil kræve en beregning af, om det kan betale sig.

Job til førtidspensionister – Den udvidede model for jobcentre

3. Jobcentrenes indsats

Jobcentrenes indsats for at finde job til førtidspensionister beskrives i dette afsnit for at kunne illustrere KLAPs rolle i indsatsen og jobcentrenes samarbejde med KLAP (afsnit 4). Indsatsen for at finde job til førtidspensionister er en frivillig opgave for jobcentre (kan-opgave). Dog er de forpligtede til at give vejledende samtaler, etablere løntilskudsjobbet og følge op på ansættelsen (skal-opgave).

I det følgende afsnit beskrives, hvordan de 11 jobcentre prioriterer og håndterer indsatsen (afsnit 3.1 og 3.2), og hvordan de oplyser om muligheden for job med løntilskud til førtidspensionister (afsnit 3.3). I afsnit 3.4 beskrives jobcentrets samarbejde med socialafdelingen, og i afsnit 3.5 beskrives jobcentrenes praksis med hensyn til førtidspensionisternes ret til samtaler og opfølgning. Her beskrives også jobcentrenes syn på KLAPs eventuelle rolle i opfølgningen. Endelig beskrives rimelighedskravets betydning for etableringen af job med løntilskud i afsnit 3.6.

3.1. Prioritering af indsatsen

Job med løntilskud til førtidspensionister fylder ikke meget i de interviewede jobcentre, da der ikke er et krav om beskæftigelse overfor borgere, der har fået tilkendt førtidspension. I de fleste jobcentre er det medarbejdere der sidder enten med fleksjob eller en bredere palette af funktioner, der har som biopgave at servicere borgere og virksomheder, der kontakter kommunen. Jobcenter Aarhus er det eneste jobcenter, der har en fuldtidsansat medarbejder, der servicerer førtidspensionister og virksomheder. På Bornholm deler to medarbejdere en halvtidsstilling, som har til formål at hjælpe førtidspensionister i job. Det fylder meget mindre hos resten af de interviewede jobcentre.

Syv af de interviewede jobcentre (Billund, Gribskov, Middelfart, Odense, Struer, Syddjurs og Vallensbæk) gør en minimumsindsats, dvs. de taler med de borgere der henvender sig, men beder dem om selv at finde et job eller henvende sig til KLAP, og når de har fundet jobbet, hjælper de med etableringen.

"Ledelsen har besluttet, at dem der vil have et job, selv skal finde det. Når de har et job, så hjælper vi dem."
Jobcentermedarbejder

"Det er underprioriteret. Så det er meget rart at kunne sende det videre til KLAP." Jobcentermedarbejder

"Jeg giver råd og vejledning om job. Det er op til dem selv at finde arbejdet, men de kan ringe, hvis de har spørgsmål. Vi hjælper ikke med at finde job. Det er ikke lovpligtigt." Jobcentermedarbejder

"Jeg vejleder borgeren i vores politik omkring jobsøgning, nemlig at de skal henvende sig til KLAP." Jobcentermedarbejder

Fire af de interviewede jobcentre (Viborg, Kalundborg, Bornholm og Aarhus) gør mere, end lovgivningen foreskriver. De har afsat ressourcer til at være mere opsøgende og hjælpe førtidspensionister med at finde et job. På Bornholm og i Aarhus er det en politisk og ledelsesmæssig prioritering, mens arbejdet i Viborg og Kalundborg er en "beslutning nedefra" med en aktiv indsats blandt ildsjæle i jobcentret og hos samarbejdspartnerne, en indsats, som nu bakkes op af jobcenterledelsen.

I Kalundborg udtaler lederen af virksomhedsservice: *"Det er en niche. Vi har et godt samarbejde med det lokale handicapråd og vil gerne hjælpe. Det ligger i udkanten af at servicere virksomhederne. Men der er et stort potentiale, da vi har 2500 førtidspensionister... Vi er en lille lokal kommune, hvor formanden for det lokale handicapråd sidder i 3F. Vi ser det som en fælles indsats. Sekretariatschefen i jobcentret er også med i handicaprådet. De nøglepersoner vi er, ser det som en fælles opgave. Det er nogen der har taget det her til sig, for hvem det er vigtigt."*

3.2. Oversigt over jobcentrenes indsats

I det følgende er udarbejdet to oversigter over jobcentrenes indsats for at kunne illustrere KLAPs rolle. Den første oversigt indeholder jobcentre der prioriterer at være opsøgende og hjælpe førtidspensionister med at finde job, mens den anden oversigt indeholder de jobcentre der har valgt en minimumsindsats med vejledning og hjælp til etablering, når løntilskudsjobbet er fundet.

Job-centre	Organisering i jobcentret	Opsøgende på virksomheder*	Opsøgende overfor førtidspensionister**	Finder job***	Samarbejdet med KLAP
Bornholm	Der er bevilget et halvt årsværk til arbejdet med førtidspensionister til to medarbejdere i fleksjobteam, som varetager sagsbehandling samt dialog med borgere og virksomheder.	Ja	Ja	Ja	Meget lidt samarbejde med KLAP. Finder selv jobbene til dem der henvender sig på jobcentret.
Kalundborg	En medarbejder som varetager sagsbehandling, samt dialog med borgere og virksomheder. Medarbejderen kan trække på tre yderligere kolleger. Handicapråd og fagbevægelse støtter aktivt op.	Nej	Ja	Ja	30-40 % sendes videre til KLAP. KLAP deltager på informationsmøder med førtidspensionister.
Viborg	Tre virksomhedskonsulenter, som modtager henvendelser og som varetager sagsbehandlingen. Jobcentret rådgiver om jobsøgning og CV.	Ja	Ja	Ja	Jobcentret hjælper med at finde job, hvis det vurderes at være nødvendigt, men som udgangspunkt henvises til KLAP eller til, at borgeren selv finder et job.
Aarhus	Halvanden fuldtidsmedarbejder, som udelukkende arbejder med førtidspensionister, og som også finder jobs til førtidspensionister. Myndighedssagsbehandlerne overtager efter etablering af jobbet.	Ja	Ja	Ja	Visiterer til KLAP-job inden for detailbranchen. Finder job til resten der ikke selv kan.

Tabel 1: Jobcentre som gør en ekstra indsats (kan-indsatsen)

Fire af de interviewede jobcentre gør en ekstraordinær indsats i arbejdet med at finde job til førtidspensionister. Jobcenter Aarhus og Bornholm er de eneste jobcentre, der har øremærkede årsværk til arbejdet. De øvrige jobcentermedarbejdere har det som et bijob ved siden af deres primære funktion.

* Gennem kampagner eller virksomhedskonsulenternes opsøgende arbejde

** Bortset fra webside og til rehabiliteringsmøde.

*** Hvis nej, betyder det at alle borgere selv skal finde jobbet eller få hjælp af KLAP

Job-centre	Ressourcer i jobcentret	Opsøgende på virksomheder*	Opsøgende overfor førtidspensionister**	Finder job***	Samarbejdet med KLAP
Billund	To medarbejdere, som varetager sagsbehandling og dialog med borgerne. Hjælper nogle gange med at finde virksomheder, men har ikke tid til at være opsøgende.	Nej	Nej	(Ja)	Få henvendelser. Henviser borgere til KLAP/ KLAP kommer selv med borgere og aftaler, hvor borgeren selv har henvendt sig til KLAP.
Grib-skov	En medarbejder tager imod henvendelser og opretter job, hvorefter sagsbehandler overtager.	Nej		Nej	Få henvendelser. Opretter job, som KLAP kommer med. Henviser ikke til KLAP.
Middelfart	En medarbejder som modtager henvendelser, og som varetager sagsbehandlingen. Hjælper enkelte borgere med jobsøgning.	Nej	Nej	(Ja)	Få henvendelser. Det er KLAP der henvender sig til jobcentret, når der er fundet et job. Borgere der ønsker job skal selv tage kontakt til KLAP.
Odense	Delt ud på fire medarbejdere som modtager henvendelser og som varetager sagsbehandlingen	Nej	Nej	Nej	Relativt få henvendelser. Visiterer alle der skal have hjælp til at finde et job til KLAP.
Struer	En medarbejder som modtager henvendelser og som varetager sagsbehandlingen	Nej	Nej	Nej	Få henvendelser. Er begyndt at henvise borgere til KLAP.
Syddjurs	En medarbejder som modtager henvendelser og som varetager sagsbehandlingen	Nej	Nej	Nej	Få henvendelser. Visiterer alle der skal have hjælp til at finde job til KLAP.
Vallensbæk (og Ishøj)	En medarbejder som modtager henvendelser, henviser til KLAP, varetager sagsbehandlingen, opretter og følger op på job	Nej	Nej	Nej	KLAP varetager alt det indledende arbejde, herunder vejledende samtaler, praktik, indtastning i VITAS mv.

Tabel 2 – oversigt over jobcentre som gør en minimumsindsats – skal-indsatsen

Følgende jobcentre er ikke opsøgende og hjælper ikke, eller i begrænset omfang, førtidspensionister med at finde job. De medarbejdere der er afsat til opgaven har det som en lille del af deres job. Kendetegnene for disse jobcentre er, at der er få henvendelser fra borgere der ønsker job, bortset fra Vallensbæk, som har opbygget en tradition i kommunen, hvor muligheden er alment kendt, og hvor KLAP varetager alt det indledende arbejde op til den formelle etablering af jobbet.

* Gennem kampagner eller virksomhedskonsulenternes opsøgende arbejde

** Bortset fra webside og til rehabiliteringsmøde.

*** Hvis nej, betyder det at alle borgere selv skal finde jobbet eller få hjælp af KLAP

3.3. Oplysning om muligheden for job med løntilskud

Alle de interviewede jobcentre oplyser om muligheden for job med løntilskud til førtidspensionister på deres webside og oplyser om muligheden ved tilkendelsen af førtidspension.

Syv af de interviewede jobcentre (Billund, Gribskov, Middelfart, Odense, Struer, Syddjurs og Vallønbæk) gør ikke en ekstra indsats for at oplyse deres om muligheden for job med løntilskud.

"Vi har ikke løbende kontakt. De er ikke en del af vores system længere. Vi har ikke en lovmæssig forpligtelse." Jobcentermedarbejder.

De syv jobcentre gør heller ikke en ekstra indsats for at oplyse virksomhederne om muligheden for job med løntilskud.

"Vi har ganske få henvendelser – 2-3 stykker på 3 måneder. Jeg håber, det skyldes, at førtidspensionisterne ikke har en arbejdsevne. Jobcentret gør ikke noget aktivt – Vi opsøger ikke virksomheder." Jobcentermedarbejder.

Bornholm, Kalundborg og Aarhus gør en ekstra indsats for at oplyse førtidspensionister om muligheden for at finde et job, enten på ordinære vilkår, med løntilskud eller som fleksjob.

I Aarhus har man gjort en indsats i mange år og oplyser stadig om muligheden i bladet VITAL, der udsendes til byens førtidspensionister. Det er ifølge den interviewede medarbejder alment kendt i Aarhus, at man som førtidspensionist kan kontakte jobcentret og få hjælp til at finde et job.

Jobcenter Kalundborg har haft 2500 førtidspensionister inde til store fælles arrangementer med 40 borgere ad gangen, hvor virksomheder også har deltaget. Der har de fået briefing om, hvordan de kan komme tilbage på arbejdsmarkedet. KLAP deltog også på disse møder.

Jobcenter Bornholm har kontaktet en del førtidspensionister, deler budskabet på de sociale medier og i pressen, og har skrevet direkte ud til borgerne. De har ligeledes afholdt et informationsmøde for udviklingshæmmede borgere. Jobcentret slår løbende job op målrettet førtidspensionister, og har udarbejdet en folder til førtidspensionister og virksomheder. Dette arbejde har givet flere henvendelser, men ikke så mange, som de havde regnet med.

BREV TIL FØRTIDSPENSIONISTER PÅ BORNHOLM

Kære førtidspensionist

Vi ved at en del mennesker på førtidspension stadig har lyst til i et eller andet omfang at bidrage på arbejdsmarkedet med det de magter og blive en del fællesskabet.

Vi tillader os derfor at skrive til dig for at informere om, at du gerne må arbejde lidt ved siden af din pension, hvis du har lyst, uden at det får konsekvenser for din pension.

Det er helt frivilligt om du har lyst til dette, men vi vil gerne med dette brev sikre os, at du er klar over denne mulighed.

Ligeledes kan vi oplyse dig om, at du ret til op til 3 afklarende råd- og vejledningssamtaler på jobcenteret, hvor vi sammen kan drøfte dine muligheder. Har du en støttekontaktperson eller brug for anden bisidder, er de naturligvis også velkomne til at deltage.

Vi har vedlagt en folder til dig, der fortæller lidt mere om, hvilke muligheder der er for dig som førtidspensionist i forhold til at få en tilknytning til arbejdsmarkedet. Husk endelig på, at det er helt frivilligt om det er noget du ønsker.

*Med venlig hilsen
Jobcenter Bornholm*

3.4. Samarbejde med andre afdelinger

Alle de interviewede medarbejdere har kontakter i andre afdelinger, som henvender sig med førtidspensionister der har jobønsker. Men i de fleste kommuner er denne kontakt meget løs og sporadisk, og det er i de fleste kommuner sjældent, at jobcentret bliver kontaktet af kolleger i socialafdelingen om førtidspensionisters jobønsker. De jobcentre, som gør en aktiv indsats for at oplyse om muligheden for job til førtidspensionister (Viborg, Kalundborg, Bornholm og Aarhus), er samtidig de jobcentre der har tættere samarbejde med kolleger i socialforvaltningen om førtidspensionister.

Samarbejdet med socialafdelingen kan finde sted, når der er brug for en afklaring af, om førtidspensionisten har brug for beskyttet beskæftigelse, eller om vedkommende kan klare et job på en rigtig arbejdsplads. Derudover er det i de nævnte kommuner alment kendt blandt bostøtter, at de kan henvende sig på jobcentret om jobmuligheder.

"Mange af dem vi har kontakt med kommer fx fra socialafdelingen, de kender muligheden, når de kan se det virker, så gør de det igen" Jobcenterleder.

"Vi samarbejder med socialafdelingen og laver afklaring, om det er beskyttet beskæftigelse eller beskæftigelse. Vi har også samarbejdet med Børn og familieafdelingen, der vurderer, at der kunne være en mulighed. Endelig kommer der også via bostøtter." Jobcentermedarbejder.

"Nej vi har ikke samarbejde med Socialafdelingen. Noget gange er der en støttekontaktperson indover. De er nogle gange med til møde, når vi skal oprette job." Jobcentermedarbejder.

3.5. Håndtering af førtidspensionisternes rettigheder

Selv om arbejdet med job til førtidspensionister overvejende er en kan-og-gave i jobcentrene, er jobcentrene forpligtet til at gennemføre samtaler med de førtidspensionister der ønsker det, samt at etablere job med løntilskud og følge op, når der er en aftale mellem en førtidspensionist og en virksomhed. I det følgende beskrives, hvordan jobcentrene håndterer retten til hhv. samtaler og opfølgning på jobetablering.

3.5.1. Ret til samtale

Førtidspensionister har ret til tre samtaler. Denne ret håndteres forskelligt i jobcentrene:

- Nogle af de interviewede jobcentermedarbejdere var ikke bekendt med denne rettighed og henviser til KLAP for yderligere vejledning.
- Andre jobcentre tilbyder vejledning på forskellig vis, enten via telefon eller fysiske samtaler. Flere af medarbejderne giver udtryk for, at de ofte kan klare vejledningen på 1-2 samtaler.

De jobcentermedarbejdere der ikke tilbyder vejledning, har udtalt følgende:

"Pas! Det har jeg ikke været opmærksom på." Jobcentermedarbejder.

"Puha – det gør vi ikke noget ved." Jobcentermedarbejder.

"Jeg er usikker. Det må være pensionsteamets opgave. Vi har ikke sagsbehandlingen overfor pensionsmodtagerne, vi har forpligtelsen ved ansættelse." Jobcentermedarbejder.

"KLAP varetager alt det indledende arbejde, herunder vejledning." Jobcentermedarbejder.

De jobcentre der giver vejledende samtaler, håndterer retten til samtaler forskelligt, og gør det efter behov:

"De har ret til tre samtaler. Det er som regel ikke nødvendigt. Efter 1-2 samtaler finder vi jobbet." Jobcentermedarbejder.

"Når jeg får en sag, håndholder jeg dem, indtil det lykkes. Det er ikke sådan jeg siger: nu får du tre samtaler og så får du en praktik. Nogle gange tager det lidt længere tid, og så er der en åbning. De får et lidt bredere tilbud end lovgivningen her i vores kommune." Jobcentermedarbejder.

"Vi vejleder om muligheder. De får en opgave med at ringe til Udbetaling Danmark. Hvis de ikke selv kan, må de spørge en i netværket. Og de får en opgave med at se på, hvad de brændende ønsker sig at arbejde med. Det skal være dem selv der åbner op. Men mange kan ikke. De vender typisk tilbage og spørger, om jeg kan hjælpe dem. Så har jeg dem inde i jobbutikken og ser på, hvad de brænder for. 2 % kan selv. Resten skal vi hjælpe med. Så gør vi det, at vi laver en praktik på 2-6 uger og foretager en forventningsafstemning med virksomheden... 30-40 % sender vi videre til KLAP." Jobcentermedarbejder.

3.5.2. Ret til opfølgning

Førtidspensionister der er i job med løntilskud, har ret til opfølgning. Alle jobcentrene foretager opfølgning, som oftest ved at jobcentret sender et brev til virksomheden og førtidspensionisten med et skema til udfyldning. De virksomheder og førtidspensionister, der ønsker en personlig samtale, tilbydes dette.

"Vi foretager skriftlig opfølgning en gang om året. Virksomheden får et spørgeskema, som udfyldes af virksomhed og borger. Bortset fra når virksomheden ringer." Jobcentermedarbejder.

Jobcenter Struer foretager opfølgning via telefon eller aftalt møde på virksomheden. Jobcenter Syddjurs kalder førtidspensionisten ind til en samtale en gang om året og spørger, om der er brug for et besøg på arbejdspladsen. Jobcenter Vallensbæk foretager altid en personlig opfølgning efter et halvt år. Jobcenter Viborg har uddelegeret opfølgningen til Socialafdelingen.

"Første opfølgning sker efter et halvt år, hvor vi sender et skema ud til virksomheden, som borger og virksomhed udfylder, og hvor de har mulighed for et møde. Hvis nogle ringer uden om skemaet, tager vi også derud. Vi prøver at løse, hvis der er problemer." Jobcentermedarbejder.

"Vi kalder dem ind til samtale en gang om året og spørger, om der behov for et besøg på arbejdspladsen. Fx om der er behov for hjælpemidler, og forholdet til chefen. Opfølgningen bliver behandlet på lige fod med fleksjobborgere, bare oftere." Jobcentermedarbejder.

3.5.3. Skal KLAP følge op?

Jobcentermedarbejderne er blevet spurgt, om det ville give mening, hvis KLAP-konsulenten fulgte op. De fleste er positive, men ser det ikke som en ydelse, jobcentret vil betale for.

"De kunne de da sikkert gøre. Vi henvender os ikke personligt. Enhver personlig henvendelse vil være at foretrække. En lille effekt ville det nok have" Jobcentermedarbejder.

Enkelte påpeger, at det ikke er en jobcenteropgave, fordi førtidspensionisten har en forsørgelse af falde tilbage på.

"Det er virkelig ressourcekrævende. Det er ikke en gruppe vi skal arbejde med. De har deres forsørgelse, de kan falde tilbage på." Jobcenterleder.

Medarbejderen i jobcenter Aarhus fortæller, at hun har mange gengangere, dvs. borgere der falder fra, som ønsker nyt job – hvorfor hun skal begynde forfra. Hun mener, at opfølgning ville have en positiv effekt.

"Det vil være en god ide, hvis KLAP følger op. Der er nogle, der glemmer at ringe, hvis de har problemer, og så kan KLAP finde dem. Vil gerne mere fastholdelse. Jeg har mange gengangere. De har et mønster, hvor de giver op. Nogle melder sig ud af samfundet. Jobcentermedarbejder.

En leder påpeger, at opfølgningen kun skal finde sted, hvis der er behov for noget ekstra, fx en Personlig Assistent eller en mentor, som KLAP kunne udbyde som en funktion, som jobcentret kunne købe.

"Det er ikke den generelle opfølgning. Det er der hvor der er særlige behov, hvor man skal gøre en understøttende indsats. De har specialviden med hvad man skal være opmærksom på." Jobcenterleder.

3.6. Rimelighedskravets betydning

Jobcentermedarbejderne er blevet spurgt om rimelighedskravets betydning, fordi KLAP-konsulenterne i enkelte tilfælde oplever, at virksomheden har reserveret pladserne til en bestemt målgruppe i jobcentret, og der dermed ikke er plads til at ansætte en førtidspensionist. Rimelighedskravet gælder for personer i virksomhedspraktik og løntilskud, herunder job med løntilskud til førtidspensionister. Fleksjob er undtaget.

De fleste af de interviewede jobcentre svarer, at rimelighedskravet ikke spiller en rolle, og hvis det gør i et enkelt tilfælde, søger de om dispensation hos RAR.³

De jobcentre der ikke ser et problem udtaler bl.a.:

"Det spiller ikke nogen rolle. Vi stiller os ikke i vejen, når de kommer med et job." Jobcentermedarbejder.

"Nej, vi har ikke svært ved at skaffe praktikpladser." Jobcenterleder.

Enkelte jobcentre tilkendegiver, at det i enkelte tilfælde kan være et problem, hvis virksomheden er mindre, og der er en aftale om, at virksomheden har faste praktikpladser til ledige i jobcentret.

"Vores virksomhedscentre har faste pladser. Hvis pladserne er brugt er der ikke plads. Men de fleste virksomheder er større og har flere pladser." Jobcenterleder.

De søger da om dispensation fra rimelighedskravet for ikke at spærre for praktikpladser:

"Det er et problem, for det blokerer for virksomhedspraktik. De arbejder måske 4 timer om ugen 50 %. Det er ærgerligt, det blokerer for andre. Det er forsvindende få virksomheder, der kan leve af at have flere førtidspensionister ansat ... Der er nogle virksomheder – særligt turistvirksomheder, hvor pladser bliver optaget. Det løser vi ved at søge dispensation. De vil også gerne være praktiksted." Jobcentermedarbejder.

En jobcenterleder har gjort opmærksom på problematikken overfor bl.a. Kochudvalget:

"Vi overholder forholdstalskravene. Vi har et ønske om de ikke skal indgå. Jeg har gjort opmærksom på det over fx for Kochudvalget." Jobcenterleder.

³ Det regionale arbejdsmarkedsråd kan i henhold til Bekendtgørelse nr. 473 af 25. maj 2016 om forsøg på beskæftigelsesområdet dispensere fra rimelighedskravet, når førtidspensionister ansættes med løntilskud i offentlige og private virksomheder. Dispensationen gives på baggrund af ansøgning fra kommunen/jobcentret.

4. Samarbejdet med KLAP

I dette afsnit beskrives jobcentrenes samarbejde med KLAP, hvem der finder jobbet, jobcentrenes vurdering af KLAPs værdi, deres vurdering af førtidspensionisternes løn, og hvad de siger til, hvis KLAPs ydelser begyndte at koste.

4.1. Jobcentrenes samarbejde med KLAP

Jobcentrene er blevet spurgt til deres samarbejde med KLAP. De samarbejder på forskellig vis med KLAP om job til førtidspensionister.

Kendetegnende for de jobcentre, der ikke er opsøgende, er, at det er KLAP eller borgerne der kommer med jobbene til etablering, og at der er få henvendelser, bortset fra Jobcenter Vallensbæk, der lader KLAP varetage alt det indledende arbejde. Nogle jobcentre henviser til KLAP, når borgere ønsker hjælp, andre beder dem selv finde det. Der kan være små nuanceforskelle i samarbejdet med KLAP.

"Det er fint, der er nogle der kan hjælpe disse borgere med at finde et job. Vi gør ikke noget aktivt for at opsøge borgerne. Hvis borgere og virksomheder selv kan aftale med godkendelse fra faglig organisation, så skal der ikke flere på banen." Jobcentermedarbejder.

"Det er super fint. Det er skønt, der nogle der kan gøre det, når vi nu ikke selv har ressourcer til selv at gøre det." Jobcentermedarbejder.

"KLAP har en berettigelse, ellers skulle de finde jobbet selv." Jobcentermedarbejder.

"Den lille kontakt vi har, den fungerer fint." Jobcentermedarbejder.

"Det fungerer godt. Det er godt for jobcentret. De har fået fat i målgrupper, som vi ikke havde set i jobcentret, fx udviklingshæmmede." Jobcentermedarbejder.

"Samarbejdet fungerer upåklageligt. KLAP laver så meget som muligt. I det øjeblik jobbet er der, så overtager jeg sagen." Jobcentermedarbejder.

"Vi havde tidligere svært ved at komme igennem hos virksomhederne. Det var besværligt for virksomhederne. Nu løser vi i samarbejde med KLAP alle disse barrierer. Det er ikke ressourcetungt for virksomhederne." Jobcenterleder.

"Det fungerer fint. De retter jo bare henvendelse, og så ser vi om der skal laves en bevilling. Så det er ret gnidningsfrit ... Vi henviser ikke. Min erfaring er, at de får en bedre løn, når de søger selv." Jobcentermedarbejder

De fire jobcentre der har en opsøgende indsats og selv hjælper førtidspensionister med at finde et job, har et forskelligartet samarbejde med KLAP. For alle jobcentre, på nær Bornholm, gælder, at KLAP udfylder et behov, som ikke er højt prioriteret i beskæftigelsesindsatsen.

Hos jobcenter Aarhus finder KLAP job til førtidspensionister, der ønsker job inden for detailbranchen. Resten finder jobcentret selv. Jobcentermedarbejderen udtaler, at hun har sager nok til en KLAP-konsulent mere.

"Det kører bare, som det skal. Der kunne sagtens være en konsulent mere hos KLAP. Jeg kunne sagtens fodre ham." Jobcentermedarbejder.

Hos jobcenter Kalundborg henviser jobcentret 30-40 % af førtidspensionisterne der ønsker job. Jobcentret henviser ikke blot borgere til KLAP, men inddrager KLAP i det opsøgende arbejde, fx på informationsmøder for førtidspensionister.

"Samarbejdet er upåklageligt. KLAP skal lave så meget som muligt. I det øjeblik jobbet er der, så overtager jeg sagen." Jobcentermedarbejder.

Hos jobcenter Viborg overtager KLAP næsten alle førtidspensionister der ønsker job.

"De tager alle førtidspensionister. Det er mit indtryk, når en borger har særlige ønsker, så finder KLAP konsulenten ud af det, fx ved at finde en mindre virksomhed. Har fx en hos en kørelærer med værksted. Sådan har jeg mange forskellige." Jobcentermedarbejder.

Jobcenter Bornholm, der har prioriteret en opsøgende indsats over for borgere og virksomheder, giver imidlertid udtryk for, at man har et mindre samarbejde med KLAP. Ifølge jobcentret skyldes det, at jobcentret har et bedre lokalt kendskab til virksomhederne og bedre kan lave en vedholdende indsats. Jobcentret kender virksomhederne, og der er ifølge jobcentret brug for at være til stede i lokalområdet, også efter aftalen er lavet, så der kan følges op, hvis det bliver nødvendigt. Jobcentret arbejder efter et forsigtighedsprincip, hvor jobcentret vil være sikker på, at de kan finde en kandidat, hvis der er fundet en jobåbning. Jobcentret mener, at KLAP arbejder efter et kvantitativt princip, hvor der skabes jobåbninger, som ikke altid kan besættes af førtidspensionister.

"KLAP har ikke gjort en forskel, fordi vi gør det selv. KLAP har ikke samme relation til vores virksomheder. Vi har tætte samarbejdsrelationer. De ved ikke hvad der foregår. Vi har føling med, hvad der foregår på arbejdspladsen ... Vi har virksomheder med en samarbejdssamtale, som de dukker op på. Det er uhensigtsmæssigt. Vi har et crmsystem, så vi kan se, hvem der har været på besøg. Det kan KLAP ikke, og virksomhederne bliver forvirrede. Som anden aktør skal man sikre sig, hvad jobcentret har i gang med virksomheden ... Arbejdsdelingen med KLAP er svær. De har en meget klar kvantitativ målsætning, hvor de skal skabe et vist antal stillinger. Det clasher med vores forsigtighedsprincip." Jobcenterleder.

4.2. Hvem finder jobbet?

I alle de interviewede kommuner er der borgerere, der selv finder jobbet, enten gennem vejledning eller helt af sig selv. Hvis borgeren ikke kan finde et job, kan der henvises til KLAP. Nogle jobcentre henviser alle førtidspensionister til KLAP, fordi de ikke selv opsøger virksomheder for at finde job til førtidspensionister. Andre jobcentre er selv opsøgende over for virksomhederne og anvender KLAP i særlige tilfælde. Fx har Aarhus den procedure, at alle der søger inden for detailbranchen henvises til KLAP, mens de hjælper resten selv.

"Det er kommunens holdning, at de selv skal finde jobbet." Jobcentermedarbejder.

"Det er dem der anvender os. Så hvis borger ringer og ikke selv har et job på hånden, så skal de selv ringe til KLAP." Jobcentermedarbejder.

4.3. Værdien af KLAP

De interviewede jobcentermedarbejdere og ledere er blevet spurgt til værdien af KLAP. Ingen kan se en økonomisk gevinst for jobcentret, andet end at KLAP gør et stykke arbejde, som jobcentret slipper for. Enkelte af de interviewede kan se en kommunal økonomisk gevinst i form af, at førtidspensionister går fra beskyttet beskæftigelse til job i en virksomhed. De påpeger samtidig, at disse borgere forsat skal have støtte, når de kommer i et job på en ordinær virksomhed.

"Hvis det er nogen – udviklingshæmmede – vi har flyttet fra beskyttede værksteder ud i virkeligheden. Det er en omkostningstung støtte, som hele tiden er der." Jobcentermedarbejder.

Til gengæld kan de alle se en værdi for den enkelte borger.

"Værdien er meget stor. Det har gjort en forskel for en persongruppe, der vender tilbage til arbejdsmarkedet. De får anerkendelse og realisme omkring hvordan man begår sig." Jobcentermedarbejder.

4.4. Førtidspensionisternes løn

KLAP har lavet en landsdækkende aftale med 3F og HK, som repræsenterer ca. 95 % af de job KLAP har etableret. Lønniveauet er 40-55 kr. i timen. KLAP-konsulenterne oplever i nogle tilfælde modstand fra jobcentermedarbejdere, fordi disse medarbejdere mener, at lønnen er for lav. Derfor er de interviewede medarbejdere og ledere er blevet spurgt om, hvad de synes om lønniveauet. De fleste synes, det er et passende niveau, mens der er enkelte, der er kritiske over for en fast ramme, og atter andre, der ikke har en mening.

"Det lyder ikke af meget, men ved også godt at de er udfordret. Jeg vil hverken sige det er for højt eller for lavt." Jobcentermedarbejder.

"Det synes jeg lyder meget fornuftigt." Jobcentermedarbejder.

"Tja, det ligesom en overenskomst – fint – så er man vel enige om det! Man kan have mange meninger. De har jo sikret forsørgelse." Jobcenterleder.

"Jeg har ikke noget imod aftalen, bare man har respekt for, at den enkelte borger får betalt for det arbejde de laver. Det er afhængigt af den enkelte borger i de enkelte opgaver. Hvis borger og arbejdsgiver er tilfredse, er det godt. Det kan give en ret til at holde pauser og arbejde i det tempo man kan." Jobcentermedarbejder.

"Som regel blander jeg mig ikke i løn. Jeg vejleder om det. Vi har ofte en snak med arbejdstager og virksomheder. Sammenholdt med at man også modtager en offentlig ydelse. Jeg holder mig i vejlederrollen. Jeg holder mig neutral. Der opstår næsten aldrig problemer. Har ikke fagbevægelsen indover. Har ikke haft udfordringer på det plan." Jobcentermedarbejder.

"Jeg synes de skulle kæmpe for bedre løn. Jeg kan se at de ligger tæt på minimumslønnen." Jobcentermedarbejder.

4.5. Hvad hvis et KLAP-job koster?

De interviewede er blevet spurgt om, hvad de ville sige til, at kommunen skulle betale. De fleste er skeptiske. Nogle svarer, at de selv har virksomhedskonsulenter, der ville kunne varetage opgaven, og andre svarer, at førtidspensionisterne ville få besked på at finde jobbet selv. Der er enkelte der ikke er afvisende, men de er tøvende, fordi job til førtidspensionister ikke har samme prioritet, som de ydelsesgrupper der skal stå til rådighed, og fordi der ikke er bevilliget penge til denne indsats.

"Det vil være en ny betragtning, hvis vi selv skulle betale for det. Det er mange af de samme virksomheder vi samarbejder med i forvejen. Så ville vi se, om det vil være mere rentabelt at gøre det selv. Vi har håndteret området uden KLAP, før de kom". Jobcenterleder.

"Jeg har virksomhedskonsulenter der kunne lave det samme." Jobcenterleder.

"Så ville vi gøre det selv. Vi har større volumen alligevel. Som udgangspunkt er det et nej, men vi vil selvfølgelig lave en beregning. Fx en bonusaftale." Jobcenterleder.

"Jeg tror ikke, vores kommune ville betale. Det ville forsætte i den gamle stil. Du kan godt henvende dig, men du skal finde dit job selv." Jobcentermedarbejder.

"Det vil være katastrofalt, hvis KLAP stopper. Jeg ene mand kan ikke servicere alle de butikker. Jeg tror ikke, kommunen ville kunne betale. Der er sparerunder, og på andre områder trækker man indsatsen hjem. Førtidspensionister er et kanområde. Der vil ikke komme en betaling, vurderer jeg. Så jeg tror ikke, der vil blive tilført ressourcer hvis KLAP stopper." Jobcentermedarbejder.

"Det ville vi helt klart ikke gøre. Det er der bestemt ikke penge til på budgetterne. Det er en gruppe, der er brugt mange ressourcer på. Det ville man ikke gøre igen." Jobcentermedarbejder

En jobcenterleder anbefaler, at KLAP bør lave en business case på, hvorvidt det kan betale sig at få førtidspensionister i job.

"Det handler om at lave en business case på det. Hvad kan betale sig? Hvad kommer ind og ud?" Jobcenterleder .

5. Konkurrencen om småjob

Jobcentrene er blevet spurgt til konkurrencen mellem fleksjob og job med løntilskud til førtidspensionister. Flere af jobcentrene peger på, at der ikke blot er tale om en konkurrence mellem fleksjob og job med løntilskud, men om småjob generelt.

"Der er i den grad konkurrence om små jobs. Vi laver en kampagne her i foråret ift småjobs. Der regner vi også fleksjob og skånejob med. Vi skal have virksomhederne til at tænke anderledes. Vi både holdningsbearbejder indadtil og udadtil." Jobcenterleder.

Der er jobcentre, der peger på, at fleksjobbere oplever, at job er forbeholdt førtidspensionister, og at førtidspensionister på den gamle ordning er bedre stillet, end dem der skal have fleksjob efter den nye ordning.

"Fleksjobberne oplever konkurrencen. De ville ønske, de kunne komme med i betragtning. Et lille fleksjob ligner et skånejob." Jobcentermedarbejder.

"Mange fleksjobbere har lavere arbejdsevne. Men vi prioriterer fleksjobbere pga. rådighedsforpligtelsen." Jobcenterleder.

"Den økonomiske struktur er mere fordelagtig for førtidspensionister." Jobcentermedarbejder.

"Vi er generelt presset på fleksjobområdet, fordi det stiger. Konkurrencen bliver øget. Vi har meget ringe effekt af ressourceforløb, så de ender i fleksjob. Det er de forbundne kar. Der sker et skvulp over i fleksjob. Samtidig

opdager førtidspensionisterne fleksjob. Særligt gifte førtidspensionister." Jobcentermedarbejder.

"Den virkelige dyst er mellem småjob og fleksjob. Vi kan mærke de steder vi kommer ind, så har de taget en småjobber, der er mere fleksibel, fordi de ikke er så bundet." Jobcentermedarbejder

Enkelte af jobcentrene peger på, at de er begyndt at tænke på tværs af målgrupper, når de er i dialog med virksomhederne om småjob, sådan at småjob både kan slås op til førtidspensionister, aktivitetsparate, borgere i ressourceforløb og borgere, der modtager ledighedsydelse.

"Fleksjobbere kan være irriteret over, et jobopslag er forbeholdt førtidspensionister. Vi er nu ved at etablere en platform til småjobs som ikke er forbeholdt en bestemt gruppe." Jobcentermedarbejder.

"Vi laver nogle gange dobbeltannonce på jobnet, som både gælder førtidspensionister og fleksjobbere." Jobcentermedarbejder.

Interviewene viser at fokus på jobs med få timer er stigende. Det betyder et øget fokus på småjobs i jobcentrenes dialog med virksomhederne. Det er evaluators vurdering, at det vil betyde øget konkurrence om at finde opgaver i virksomhederne, som kan løses af ledige med forskellige ydelser. Nogle jobcentre vil i den forbindelse vælge en fælles strategi på tværs af målgrupper og finde job, som kan løses af ledige fra de forskellige ydelsesgrupper.

6. Bilag – interviewoversigt

Følgende jobcentermedarbejdere og ledere er blevet udvalgt. De er blevet udvalgt på baggrund af hvor tæt et samarbejde de har med KLAP, størrelse og geografisk placering.

Jobcenter	Nuværende samarbejde	Medarbejder	Leder
Billund	Tæt	Grethe M Nielsen	Laila Hansen
Bornholm	Mindre	Mark Steger / Dorthe Hansen	Jan Rasmussen
Gribskov	Mindre	Sanne Nielsen	
Kalundborg	Tæt	Per Høgsberg	Kenneth Alstrup
Middelfart	Mindre	Mikael Rask	Kia Lund McDermentt
Odense	Tæt	Niels L. Christensen	Mie Krøll
Struer	Mindre	Malene Østergaard	Helle Vadt
Syddjurs	Mindre	Susanne Bøgh Harder	Anne Røjkjær
Vallensbæk	Tæt	Guli Södergreen	
Viborg	Tæt	Lene Møller Riise	Claus Jensen
Aarhus	Tæt	Vitta Schmidt	Gitte Breinholt Bjerregaard

Job til førtidspensionister

